

АНАЛІЗ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Анотація. У статті аналізуються питання викладання української мови як іноземної, розглядаються проблеми, що постають перед студентами під час вивчення мови. Окреслюються переваги (формування навичок читання, використання матеріалів різного ступеня складності, удосконалення вмінь аудіювання, монологічного і діалогічного мовлення, поповнення словникового запасу) та недоліки (технічні психологічні) використання інтернет-ресурсів. Зроблена спроба структуризації інтернет-ресурсів по групам (мобільні додатки для вивчення української мови, безкоштовні он-лайн курси, інтернет-платформи, сайти, Ютуб-канали, сторінки у соціальних мережах, інтернет-форуми), зазначені електронні адреси доступу до них. У межах кожної групи наведені приклади найпопулярніших сервісів.

Ключові слова: Інтернет, інтернет-ресурси, інтернет-форуми, YouTube, інтернет-платформа, он-лайн курси, форум, лінгвістичний портал, сторінка у Facebook, сайт.

ANALYSIS OF INTERNET RESOURCES FOR LEARNING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Summary. The article analyzes the issues of teaching Ukrainian as a foreign language, discusses the problems that students face when learning a language. The advantages (formation of reading skills, use of materials of varying degrees of complexity, improvement of listening skills, monologue and dialogic speech, replenishment of vocabulary) and disadvantages (technical psychological) use of Internet resources are outlined. An attempt was made to structure the Internet resources into groups (mobile applications for learning the Ukrainian language, free online courses, online platforms, websites, YouTube channels, pages on social networks, online forums), specified e-mail addresses to access them. The effectiveness of studying the Ukrainian condition by foreign students directly depends on the use of additional sources of information. The article states that one of the most important key characteristics of a world-class university, reflecting its success in the global market for educational services, is the presence of a critical mass (a significant proportion) of international students and graduate students. The proportion of foreign students as one of the indicators of the internationalization of the institution is used in the calculation of the known world rankings of QS World University Rankings and Times University Ranking US, UK, Western European universities, ranking in the list of the best universities in the world according to the results of global studies are distinguished by a large number of international students is an urgent task at the present stage of development of the national education system. In addition to the economic benefits, teaching foreign students in Ukraine is of strategic importance – thanks to the training of the intellectual elite and the spread of the Ukrainian language and culture, Ukraine's international influence in the world community is growing. According to Article 7 of the Law on Education No. 3491-e, teaching foreign language to foreign students is now a prerequisite for obtaining higher education by foreign students at higher educational establishments (universities) of Ukraine.

Keywords: Internet, online resources, online forums, YouTube, online platform, online courses, forum, linguistic portal, Facebook page, website.

Постановка проблеми. Питання викладання української мови як іноземної набуває все більшої актуальності в умовах сучасних тенденцій до глобалізації освітнього процесу. Основна проблема постає у тому, що жоден сучасний вищий навчальний заклад в Україні не забезпечує підготовки фахівців за спеціальністю «Українська мова як іноземна», отже, викладачам доводиться використовувати загальні методи викладання іноземних мов, а також спиратися на власний досвід та інтуїцію [1, с. 263]. З упевненістю можна констатувати той факт, що ефективність вивчення української мови іноземними студентами напряму залежить від використання додаткових джерел інформації, зокрема інтернет-ресурсів. Вони допомагають формувати мовну, мовленнєву та орфографічну компетенції, сприяють кращому засвоєнню та запам'ятовуванню матеріалу. Очевидною перевагою їх застосування є також можливість ви-

бору найбільш зручної для візуального сприйняття форми подачі інформації (тестова, графічна), наявність аудіо супроводу ілюстрованого матеріалу, тематичне розбиття, можливість вибору рівня складності (A1-C2), авторський підхід до моніторингу набутих знань, можливість вивчення мови у будь-який час та будь-де. Варто також зазначити, що інтеграція сучасних технологій в освітній процес стимулює пізнавальний інтерес до української мови, створює умови для мотивації та вивчення, сприяє підвищенню ефективності навчання і самонавчання, відображується на підвищенні якості освіти. Проте не дивлячись на очевидні переваги використання інформаційних технологій, актуальною залишається проблема вибору найбільш зручного та ефективного інтернет-ресурсу для конкретного студента, враховуючи його особливості, як-то рівень знання мови, попередній досвід вивчення, вік, національність, психологічні характеристики тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Визначенням функцій інформаційних технологій у навчальних процесах займалися Г. Балл, Т. Гергей, В. Глушков, А. Довіяло, А. Єршов, М. Жалдак, В. Монахов, І. Підласий, С. Смирнов [3]. До проблеми організації самостійної роботи студентів під час опанування та вдосконалення мови зверталися у своїх роботах такі дослідники як І. Вострокнута, А. Дика, П. Підкасистий, В. Андреева, В. Богославського, В. Монахова, В. Сластеніна. Спроби аналізу найбільш ефективних Інтернет-ресурсів при вивченні мови студентами різних спеціальностей були зроблені у працях як зарубіжних (С. Термінасова, Є. Полат, В. Гезергуда, Дж. Шейлз, І. Смольянікова), так і вітчизняних дослідників (А. Скрипниченко, В. Тавро) [2].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не дивлячись на наявність досліджень у цьому напрямку, досі не було зроблено спроби чіткої систематизації та групування інтернет-ресурсів для вивчення української мови, не проаналізовано кожне з них, не окреслені ключові переваги використання конкретних мультимедійних засобів.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є з'ясування основних інтернет-ресурсів для вивчення української мови як іноземної, їх групування за основними видами та аналіз функціональності.

Виклад основного матеріалу. Однією з найважливіших ключових характеристик університету світового рівня, що відображають його успішність на світовому ринку освітніх послуг, є наявність критичної маси (значної частки) іноземних студентів і аспірантів. Показник частки іноземних студентів як один з індикаторів інтернаціоналізації діяльності навчального закладу використовується при підрахунку відомими світовими рейтингами університетів QS World University Rankings і Times University Ranking.

Комплексне вирішення питань інтернаціоналізації освіти і збільшення контингенту іноземних студентів є актуальним завданням на сучасному етапі розвитку вітчизняної системи освіти. Крім економічних вигод, навчання іноземних студентів в Україні має стратегічне значення – через підготовку інтелектуальної еліти і поширення української мови і культури підвищується міжнародний вплив України у світовому співтоваристві.

Відповідно до Статті 7 Закону про освіту № 3491-д, викладання української мови іноземним студентам наразі є необхідною умовою здобуття вищої освіти студентами-іноземцями у закладах вищої освіти (ЗВО) України. Враховуючи, що вивчення мови є достатньо складним процесом, що вимагає від студента неабиякої зосередженості, уважності, постійної роботи над матеріалом (зокрема граматику), поповнення словникового запасу тощо, стає зрозумілим той факт, що відвідування лише практичних занять з дисципліни «Українська мова як іноземна» у ЗВО не дозволить швидко опанувати мову й почати розмовляти. Виникає гостра необхідність пошуку нових засобів для опанування лінгвістичного матеріалу. Таким засобом нині є Інтернет. Інтернет-ресурси, надають вагомому допомозі [2] у досягненні поставлених ей, посилюють мотивацію вивчення української мови як іноземної та підвищують соціокультурну

компетенцію студентів. Варто зауважити, що постійний інтерес до української мови та сформована соціокультурна компетенція закладуть основу повноцінного життя та діяльності майбутніх фахівців у полікультурному просторі, допоможуть їм реалізуватись як особистостям.

Усі існуючі нині інтернет-ресурси для вивчення української мови умовно можна поділити на такі групи:

1. Мобільні додатки для вивчення української мови.
2. Безкоштовні он-лайн курси.
3. Інтернет-платформи.
4. Сайти.
5. Ютуб-канали.
6. Сторінки у соціальних мережах.
7. Інтернет-форуми.

Проаналізуємо кожну з вказаних груп ресурсів.

1. Мобільні додатки для вивчення української мови. Використання мобільних додатків (або додатків до смартфонів) за зручністю використання і легкістю доступу по праву займає чи не одне з перших місць. Пов'язане це насамперед із можливістю доступу (будь-де та будь-коли), великим вибором існуючих нині додатків, можливістю одночасного встановлення декількох, налаштування та вибору мови інтерфейсу, вибору рівня складності тощо. Єдиною умовою для встановлення, а відповідно і подальшого використання цього ефективного лінгвістичного інструменту є наявність мережі Інтернет та належна його швидкість. Встановлення додатків на смартфон відбувається через App Store (у випадку операційної системи IOS) або через Play Market (у випадку операційної системи Android) встановлення у смартфоні користувача.

Найбільш популярними нині є такі додатки:

1. «Вивчайте лексику» – цей додаток буде корисним для тих, хто не володіє українською мовою, але має бажання вивчити базові слова та фрази, які допоможуть порозумітися з нашими земляками. У додатку можна знайти 10 тисяч слів, а також насолоджуватися тим, що він – абсолютно безкоштовний. Передовсім потрібно вибрати свою рідну мову, а потім вибрати тему або рівень знань, який вас цікавить.

2. «FunEasyLearn» – додаток, який дозволяє вивчити українську мову. Принцип дії той самий: вказуємо рідну мову та приступаємо до вивчення. Втім, дизайн програми цікавіший і підійде для тих, хто не хоче використовувати просто софт, який візуально нагадуватиме таблицю з підручника. Можна вивчати не лише слова, а й вправлятися з занотовування їх на слух. Єдине, що може вам не сподобатися – наявність реклами, яка вимикається за окрему плату. Також можна "докупити" більшу кількість слів. Власне, перша тисяча – безкоштовна.

3. «Вчимо і граємо» – додаток, який дозволяє примножити словниковий запас. Безкоштовними є алфавіт і звичайні слова, а от за дієслова потрібно буде доплатити 69,99 гривні. Самі ж слова поділені по темах, тому зручно буде опанувати саме ті, які актуальні для вас. Крім слів з перекладом можна побачити транскрипцію, що дозволить навчитися правильно вимовляти їх.

4. «Simply Learn Ukrainian» – корисний і інтуїтивно зручний софт, який дозволяє вивчати не

лише базові слова, а й фрази, які можуть знадобитися під час подорожі або шопінгу. Для того, щоб опанувати більше – доведеться заплатити. Втім, базової кількості безкоштовних слів і фраз буде достатньо, аби дати собі раду в Україні.

5. «Тлумачний словник української мови» – рота програма, яка дозволить тим, хто володіє українською, вивчити нові слова. Усі вони розкидані по алфавіту. Також доступний пошук. Аби прибрати рекламу потрібно буде викласти 54,99 гривні. Але, якщо бути відвертими, вона не така вже й нав'язлива, щоб за цей функціонал платити.

6. «Мова. ДНК нації» – шалено популярний додаток серед українців, який дозволить не лише вивчити фразеологізми, а й уникнути найпопулярніших «вкраплен» суржику. Також вона дає можливість вивчити синоніми, правильне розставлення наголосів і орфографію.

7. «Р.І.Д» – Надзвичайно крутий і цікавий додаток для тих, хто хоче вивчити нові красномовні слова, які однозначно збагатять ваш словниковий запас. Програма діє за принципом пропозиції «Слів дня», з якими можна ознайомитися, дізнатися їхнє значення тощо. Також можна пропонувати власні слова розробникам, аби Р.І.Д поповнював свій «словниковий запас». Зауважимо, що це не просто програма, а й певна гра.

8. «LanguageTool» – це бонусний пункт, адже LanguageTool – розширення для браузера, яке допомагає не лише уникнути помилок під час написання офіційних листів, а й «підтягнути» свої знання української (і не лише) мови. В налаштуваннях виберіть мову, яку розширення має перевіряти і отримуйте «сповіщення» про помилки, яких ви допустилися.

9. Duolingo – ідома платформа для вивчення мов Duolingo пропонує курс української мови для англійців. Завдяки ігровій складовій кожен урок проходить весело й цікаво. Додаткова мотивація до навчання створюється за допомогою віртуальних нагород – монет, що уможливають розблокувати нові рівні. Заняття максимально адаптуються до стилю навчання кожного студента. Окрім того, доступні мобільні уроки у вигляді мобільного додатку.

2. *Безкоштовні он-лайн курси.* Це ще один досить ефективний ресурс для вивчення (або удосконалення) мовного рівня. На теренах всесвітньої павутини знайти таких можна не мало.

1. «Українська за 27 уроків». Цей курс є абсолютно безкоштовним, вивчення матеріалу розпочинається з рівня А1. Його розроблено проєктною командою «Є-мова» та волонтерською ініціативою «Безкоштовні курси української мови» (Громадська організація «Український світ») за підтримки Програми EGAP, що виконується Фондом Східна Європа та партнерами, у межах першого національного конкурсу IT-проєктів у сфері е-демократії EGAP Challenge. Курс складається з відеоуроків і конспектів до них, проміжних тестових вправ і загального тесту, матеріал яких відповідає елементарному рівню знань, умінь та навичок (A1, A2). Адреса: <https://courses.prometheus.org.ua/courses>

2. Лайфхаки з української мови – онлайн-курс у формі корисних порад для вивчення теорії української мови. Курс складається із

16 лекцій, також доступний інтерактивний конспект зі всіма темами. Адреса: https://courses.ed-era.com/courses/Osvitoria_and_EdEra/lifehacks101/lifehacks101/about

3. *Інтернет-платформи.* Перевагами використання даної групи інтернет-ресурсів є: зручність, автономність, нові методики та засоби навчання (відео, аудіо, ігри, мобільні додатки, тести, картки, тренажери, вправи та багато іншого), повторюваність (усі матеріали для навчання є в постійному доступі, ви можете знову й знову їх вивчати, щоб запам'ятати найскладніші для вас моменти та розібратися детальніше з другої, третьої, якої завгодно спроби); безкоштовність.

Яскравими представниками таких платформ є:

1. «Словотвір» – платформа, на якій можна знайти українські переклади запозичених слів. Ресурс допомагає збагатити лексику: зареєстровані учасники пропонують варіанти перекладу та голосують за найкращі. На сайті є різні переклади, наприклад, «віп-зона» – панський кут, а «барбершоп» – голярня. Адреса <https://slovotvir.org.ua/>

2. «Є-мова» – комплексна онлайн-платформа, що залучає до навчання найкращих філологів країни та має напрацьовані дієві методи викладання української. Для початку навчання потрібно зареєструватися і пройти тестування, що визначає рівень володіння українською. Відповідно до встановленого рівня учасник курсу отримує навчальні матеріали: відео, тексти, практичні заняття. Опісля проходження курсу можна отримати офіційний сертифікат із зазначенням рівня. Адреса: <http://emova.language-ua.online/>

3. «Мова.info» – на платформі серед іншого пропонують правила правопису і добірки словників. Наприклад, відкритий словник новітніх термінів. У довідковій службі є відповіді на поширені запитання. Адреса: <http://www.mova.info/>

4. *Сайти для вивчення української мови.*

1. Ukrainian Lessons – сайт із безкоштовними подкастами та статтями для вивчення української як іноземної. Його розробляє випускниця Києво-Могилянської академії Анна Огойко. Урок містить чотири основні частини: діалог або текст українською, докладні пояснення англійською кількох коротких тем (наприклад, числа від 1 до 20, уживання слова ще), невеличка усна вправа й культурна інформація. Аудіоуроки виходять раз на тиждень. Випуски почали з'являтися з кінця червня, тож нині в архіві вже є дев'ять подкастів для початківців. Паралельно розробляють картинки, ведуть сторінки на Facebook та Instagram. Нині проєкт нічого не заробляє, хоча є комерційним. У майбутньому на цьому ресурсі планують продавати додаткові матеріали – докладні конспекти кожного уроку з вправами та списками слів. Натомість усі записані уроки завжди будуть у вільному доступі. Так само як і додаткові матеріали для перших трьох занять. Адреса: <https://www.ukrainianlessons.com/>

2. Loecsen – один з найпростіших та корисних веб-сайтів для вивчення основ української мови, дає можливість вибрати мову навчання, є слова та фрази, які потрібні для повсякденних ситуацій, всі матеріали доступні як рідною мовою, так і українською, є аудіо та текстові версії та прості смішні картинки, що описують ситуацію. Дають можливість проходження тестів в Інтернеті для

перевірки знань. Адреса: <https://www.loecsen.com/en/learn-ukrainian>

5. Ютуб-канали для вивчення української мови.

1. «СловОпис» – Ютуб-канал студентів та викладачів Київського університету імені Бориса Грінченка, покликаний популяризувати українську мову в Україні та за кордоном, розвивати лексичне багатство та культуру мовлення у суспільстві.

Адреса: <https://www.youtube.com/channel/UCkDuwAaaeTi-22Of4au6Q1A>

2. «iLearn» – на цьому каналі є відеолекції не лише з української мови (охоплюють основні розділи мовознавства), а і з української літератури. Відео тривалістю 30 хв не залишають байдужими нікого. Матеріал подається цікаво, лаконічно, чітко та зрозуміло.

Адреса: <https://www.youtube.com/channel/UCVF4WEjn1hufd-pkmPoVe-Q>

6. *Сторінки у соціальних мережах.* Феноменом останніх років стали всесвітні соцмережі, з-посеред яких найпопулярнішою є американський сервіс Facebook. Інформації на окремих профілях, наприклад, на тему культурних подій, чи цікаві лінки – це лише фрагмент цілого руху в межах цього порталу. Одна з можливостей, може й, найважливіша з дидактичної точки зору, – це можливість спілкуватися з людьми з цілого світу. Серед великого різноманіття лінгвістичних сторінок у соціальних мережах нині найбільш популярними є наступні:

1. «Переходь на українську» – на сторінці публікують історії тих, хто вирішив спілкуватися українською. Гарний спосіб мотивувати себе на вивчення або покращення знань про мову.

Адреса: <https://www.facebook.com/perehodnamovu/>

2. «Слова, що нас збагачують» – на сторінці публікують картинки із рідковживаними українськими словами, фразеологізмами та заміниками російських слів. Сторінка допоможе збагатити лексику та уникнути русизмів. Адреса: <https://www.facebook.com/Pravdyvo/>

7. *Інтернет-форуми.* Форуми – це місце, яке набагато частіше використовують з метою обміну інформацією на конкретні теми. Відвідувач може тут не тільки стежити за станом „розмови”, але також взяти в ній активну участь. Кількість

форумів з кожним роком зростає, що зумовлено багатьма чинниками. Безперечними перевагами форумів є можливість одночасного спілкування з багатьма учасниками, візуальне сприйняття текстової інформації, спілкування на конкретну тему, удосконалення навичок правопису та вивчення «української клавіатури». Як приклад можна розглянути Черкаський форум «Практичні поради переходу на українську мову спілкування». Адреса: <http://forumua.org/>

Висновки. Проаналізувавши сучасні інтернет-ресурси для вивчення української мови як іноземної можемо дійти висновку, що перевагами їх використання є формування навичок читання, використання матеріалів різного ступеня складності, удосконалення вмінь аудіювання, монологічного і діалогічного мовлення, поповнення власного (пасивного та активного) словникового запасу тощо.

Проте, поряд із перевагами вивчення української мови як іноземної за допомогою інтернет-сервісів було виявлено ряд недоліків. До них можемо віднести, наприклад, технічний фактор, адже використання інтернет-ресурсів передбачає наявність відповідного обладнання (персональний комп'ютер чи смартфон), програмного забезпечення та безперебійного високошвидкісного Інтернету. Окрім того, можна виділити й психологічний фактор, адже при такому «інтерактивному» способі навчання висока ймовірність відволікання, особливо коли конкретних обмежень у часі не встановлено. Ще одним недоліком є неможливість вирішення непередбачених ситуацій (якщо виникає проблема з розумінням матеріалу, забезпечення повноцінної відповіді неможливе, оскільки програмам бракує інтерактивності), а також відсутність можливості взаємодії зі студентом, оскільки інтернет-ресурс обмежується лише презентацією правил та відображенням правильних відповідей на них. Варто також зауважити, що жоден із розглянутих інтернет-ресурсів не спроможний дати повноцінне розуміння граматичних, орфографічних, лексичних та інших принципів. Саме тому, з упевненістю можна стверджувати, що лише поєднання практичних занять у ЗВО разом із інтернет-ресурсами є запорукою вивчення мови.

Список літератури:

1. Литвиненко О. Практичний підхід до формування базових мовних компетентностей в іноземних студентів (кличний відмінок). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1(69), ч. 1, березень. С. 263–265.
2. Роман Л. Переваги використання інтернет-ресурсів у викладанні української мови як іноземної. URL: <http://intkonf.org/roman-l-a-perevagi-vikoristannya-internet-resursiv-u-vikladanni-ukrayinskoyi-movi-yak-inozemnoyi/> – Назва з екрана.
3. Ямшинська Н. Роль інформаційних технологій в організації самостійної роботи студентів при вивченні іноземної мови. URL: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1270> – Назва з екрана.

References:

1. Lytvynenko, O. (2018). Praktychnyi pidkhid do formuvannya bazovyykh movnykh kompetentnostei v inozemnykh studentiv (klychnyi vidminok) [Practical approach to the formation of basic language competences in foreign students (exclamation point)]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»: seriia «Filolohiia»*, vol. 1, pp. 263–265.
2. Roman, L. Perevagi vykorystannia internet-resursiv u vykladanni ukrayinskoi movy yak inozemnoi [Advantages of using Internet resources in teaching Ukrainian as a foreign language]. Retrieved from: <http://intkonf.org/roman-l-a-perevagi-vikoristannya-internet-resursiv-u-vikladanni-ukrayinskoyi-movi-yak-inozemnoyi/>
3. Iamshynska, N. Rol informatsiinykh tekhnolohii v orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv pry vyvchenni inozemnoi movy [The role of information technology in the organization of students' independent work in learning a foreign language]. Retrieved from: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1270>